

**Ceremonia decernării titlului de
DOCTOR HONORIS CAUSA
al Universității din Craiova
Domnului Prof. Univ. Dr. GEORGE DINCĂ
de la Facultatea de Matematică și Informatică
a Universității din București**

Autor a peste 70 lucrări de cercetare în domeniul matematicii, publicate în reviste de renume din țară și din străinătate, precum și a câtorva monografii publicate de Edituri importante din țară și din străinătate, profesor universitar doctor la Facultatea de Matematică și Informatică a Universității din București, profesor invitat la Universități din Bulgaria, Belgia (Louvain), Grecia (Athens, Thessaloniki), Franța (Limoges, Perpignan, Orsay, Paris VI, Saint-Dennis), Italia (Brescia, Milano, Pisa, Trieste, Odinge), Polonia (Warsaw), USA (Johns Hopkins University, Brown University),

Domnului Prof. Univ. Dr. George Dincă i s-a decernat în cadrul unei ceremonii din data de 13 iunie 2003 titlul de DOCTOR HONORIS CAUSA al Universității din Craiova.

De menționat că pe data de 31 martie 1999, Universitatea Pierre et Marie Curie din Paris i-a conferit de asemenea Domnului Prof. Univ. Dr. George Dincă titlul de DOCTOR HONORIS CAUSA (după știința noastră, acest titlu nu a mai fost oferit până acum altui matematician român). Cu această ocazie Profesorul Hăim Brézis (cel care a rostit cuvântul de Laudatio) a spus printre altele: „*Este o mare plăcere că avem printre noi, azi, un mare prieten al Universității noastre - profesorul George Dincă. Din două motive suntem fericiți să-l primim:*

1) George Dincă este un eminent matematician, Profesor la Universitatea din București, specialist în analiză funcțională aplicată. El a format numeroși elevi extrem de străluciți care au venit după aceea în Universitatea noastră pentru a-și susține teze de o calitate excepțională.

2) George Dincă este angajat cu entuziasm la numeroase activități de cercetare între Universitatea noastră și Universități românești.

Această zi este deci o mare zi de sărbătoare pentru colaborarea franco-română”.

Colaborator și prieten apropiat al Facultății de Matematică-Informatică a Universității din Craiova, Domnul Prof. Univ. Dr. George Dincă ne-a fost de foarte multe ori oaspete înainte de festivitatea din 13 ianuarie 2003. Nu trebuie să surprindă neapărat acest fapt deoarece Domnia Sa este la origini oltean din Caracal. Suntem convingși că Facultatea și Universitatea noastră vor avea în Domnul Prof. Univ. Dr. George Dincă un prieten adevărat.

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Universitatea din Craiova

FACULTATEA DE MATEMATICĂ-INFORMATICĂ

Str. Al.I.Cuza, nr.13, tel. 40.51.41.37.28, fax: 40.51.41.26.73

Domnului

Prof.univ.dr. George Dincă

Facultatea de Matematică și Informatică a Universității din București

Stimate Doamne Prof. Univ. Dr. George Dincă ,

Luând în considerare prodigioasa dumneavoastră activitate academică precum și prietenia constantă pe care ați arătat-o de fiecare dată facultății noastre, Consiliul Profesoral al facultății noastre a hotărât să vă adreseze rugămintea de a-l împuternici să facă demersurile necesare pe lângă Rectoratul Universității din Craiova în vederea acordării dumneavoastră în anul 2003 a titlului de

Doctor Honoris Causa al Universității din Craiova

În speranța că rugămintea noastră va găsi un ecou favorabil la Dumneavoastră, vă așteptăm cu plăcere ***acceptul*** dumneavoastră împreună cu un CV, urmând a stabili ulterior detaliile legate de această ceremonie.

Decan,

Prof.univ.dr. Dumitru Bușneag

Secretar Științific,

Prof.univ.dr.Vicențiu Rădulescu

București, 20 Februarie 2003

Stimate Domnule Decan, Prof. univ. dr Dumitru Bușneag,

Înainte de toate, îmi cer scuze pentru întârzierea cu care răspund scrisorii pe care mi-ați adresat-o cu câteva săptămâni în urmă.

Motivul este simplu: nu găseam cuvintele potrivite pentru a răspunde. Sunt momente în viața unui om când cuvântul obișnuit este nerelevant, iar cel potrivit – prea sonor.

Spun, de aceea, în cuvinte simple: vă mulțumesc, dumneavoastră și Consiliului Profesorat al Facultății, pentru inițiativa de a întreprinde demersurile necesare în vederea acordării unui titlu ce va rămâne (în ipoteza că voi satisface exigențele Universității) foarte drag inimii mele.

Sunt cel puțin două argumente care m-au condus la acest răspuns:

- înainte de toate, Facultatea dumneavoastră și Universitatea din Craiova ocupă un loc foarte onorant în ansamblul universităților din România și le prevăd o frumoasă dezvoltare în viitor;
- în al doilea rând, sunt resorturi profunde ale sufletului meu care vibrează atunci când mă gândesc la orașul Craiova.

Nu le dezvălui în totalitate din teama de a nu aluneca într-un sentimentalism mai greu de înțeles pentru unii.

Vă voi spune doar că primul meu drum cu trenul a însemnat deplasarea de la Caracal la Craiova, în primăvara lui 1956, când, elev în clasa a VIII-a, am venit la olimpiada de matematică, faza regională.

Și n-aș putea să descriu mai bine sentimentul cu care am trăit impactul cu marele oraș, decât o face Marin Sorescu într-o tabletă celebră.

Vă urez numai bine dumneavoastră, Consiliului Profesorat și Facultății pe care o slujiți.

Cu prietenie,

George Dincă, Profesor

Disertația Domnului Prof. Univ. Dr. George Dincă, susținută cu ocazia decernării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din Craiova:

Domeniul meu de entuziasm

Stimate Domnule Rector,
Stimate Doamne și Stimați Domni Senatori,
Doamnelor și Domnilor,
Stimați colegi,

Tradiția Universității noastre impune celui ce a primit un titlu, precum acesta cu care ați avut bunăvoința a mă onora astăzi, să rostească un cuvânt de mulțumire. Acest cuvânt îmbracă, de regulă, forma unui răspuns la laudatio. Sunt și excepții: laureatul folosește laudatio-ul drept pretext pentru o scurtă dizertație. El speculează, așadar, pe tema laudatio-ului.

Am ales această a doua variantă. Ajuns aici, nu mă pot împiedica să evoc, în fața dumneavoastră, un discurs celebru al unui dintre marii intelectuali ce și-au tras sevele din acest pământ. Cel ce făcea în anul universitar 1962 – 1963 cursul despre Eminescu în amfiteatrul Odobescu al Facultății de Limba și Literatura Română. Se dusesse la Brăila spre a-și depune candidatura pentru parlamentul din acea vreme, pe numele lui Marea Adunare Națională. Și în loc să-și facă propagandă, el ține o conferință fără vreo legătură aparentă cu politica.

„Ce vreți - zice - eu sunt un intelectual, și cu bunăvoința nu mă pot dezbăra de anume vițiu, acela de a specula despre tot ce văd. Da, domnilor, sunt un speculant. Termenul a devenit odios însă vreau să vi-l explic. El vine de la speculum, oglindă. Speculor în latinește înseamnă a privi în de la înălțime și chiar a contempla stelele. Vedeți dar ce speculație fac eu.”

Vă veți spune: nu e un început abil. Această evocare îi va îngreua, prin comparație, misia. Vă dau dreptate: un astfel de început nu seamănă cu nimic din ceea ce, în anii tinereții, am citit, în cărțile de retorică, despre structura discursului. Mă pun la adăpost, rugându-vă să nu faceți comparații. Comparațiile sunt întotdeauna mai mult sau mai puțin forțate, hiperbolice și, dacă suntem onești, bombastice. La adăpostul lipsei comparațiilor voi recunoaște că am întâmpinat alte dificultăți în a scrie aceste rânduri până într-atât încât dizertație limitată nu va semăna prea mult cu ceva coordonat și pedagogic.

Va fi vorba de câteva gânduri răzlețe, simțind nevoia de ordine, ieșite dintr-o călătorie lezardată făcută pe acel munte impunător al spiritualității umane care este matematica. Muntele începe de jur împrejur, iar potecile sunt rare. Unde nu m-am putut urca, m-am uitat, mulțumindu-mă cu câteva imagini vaporeaze. Vă vorbeam mai adineauri despre dificultățile pe care le-am întâmpinat în a așterne aceste rânduri. Prima a fost cea a alegerii limbajului (cum se zice a tonului acestui discurs).

Venită din partea cuiva care practică matematica, adică o știință care, înfățișând realitatea, desfășoară logicul, această afirmație poate părea bizară.

Să mă explic.

Știți că unul dintre verbele favorite ale lui Marin Preda era „a păți”. Omul trebuie să pățească mereu câte ceva, viața lui nefiind altceva decât un lung șir de pățanii.

Aflat la peste zece mii de kilometri de casă, oaspete al universității dintr-o insulă exotică pierdută în Oceanul Indian, am pățit următoarele: un coleg purta o carte de matematici scrisă de un cunoscut matematician pe nume Klee și dedicată conceptului de convexitate. Celor ce se ocupă cu geometria spațiilor Banach numele le este familiar: este cel ce a introdus în matematică o categorie de spații Banach numite astăzi „spații cu proprietatea Kadec-Klee”. Cartea era, firește, în engleză, dar pe copertă am citit în franceză: „La methode represente l’habitude de l’esprit et l’economie de la mémoire.” (RIVAROL)

Mărturisesc că nu știam cine a fost Antoine de Rivarol, dar citatul m-a șocat prin aplicabilitatea imediată și revelatorie la domeniul matematicienilor. Pățania s-a prelungit odată cu întoarcerea la București. Am aflat cine a fost Rivarol din unica sursă la care am avut acces: cartea profesorului Murăreț intitulată „Les difficultés et les finesses de la langue française”. Aveam să aflu, între altele, despre rolul lui în dezvoltarea limbii franceze, cum în 1784 a devenit (alături de Johann Christophe Schwab) laureat al Academiei din Berlin cu al lui „Discurs asupra universalității limbii franceze” și multe alte lucruri. Un nou citat mi-a atras atenția (băgați de seamă suntem în secolul XVIII): „Des philosophes ont demandé si la pensé peut exister sans la parole ou sans quelques autres signes. Non, sans doute... C’est dans la parole que se fait la véritable génération de la pensée. Le langage est sans doute la plus fidèle image de la pensée”.

Așadar, posibilitățile noastre de a ne înțelege limba unui discurs sunt extrem de limitate: limba îți spune cum îți este gândirea. Asta dacă gândim gândirea izomorf cu „castelul ei de gheață” despre care vorbește Ion Barbu (alias Dan Barbilian) într-o celebră poezie numită „Umanizare”:

Castelul tău de gheață l-am părăsit, gândire,
De noi desprinderi dornic...

Fiecare va fi trăit însă un moment când, încercând să spună ce trăiește, a simțit cum cuvântul obișnuit este nerelevant, iar cel potrivit - prea sonor. Vorbind despre această dificultate, unul dintre marii mei profesori (l-am numit pe Miron Nicolescu) spunea: „Poți vorbi în public despre tatăl tău, sau despre unchiul preferat care ți-a vegheat anii copilăriei și primii ani ai tinereții și ți-a dăruit prima cravată ? În astfel de situații cuvântul obișnuit este nerelevant, iar cel potrivit - prea sonor.” Ei bine, mă aflu astăzi într-o situație căreia i se aplică spusele profesorului meu.

În sfârșit, mai este o spusă celebră a lui Borges cu care închei descrierea dificultății în alegerea limbajului pentru acest discurs: „limbajul nu poate decât să imite înțelepciunea”.

Am să vă vorbesc acum despre cea de-a doua dificultate și ultima, pe care am întâmpinat-o în scrierea acestei limitate dizertații.

Chiar dacă pentru cei care nu mă cunosc îndeajuns va suna prețios și ostentativ, mărturisesc că-mi este foarte greu să spun „sunt matematician”. „Legenda a creat un tip bine definit de matematician. Matematicianul-tip se cunoaște mai întâi, dacă ar fi să credem această legendă, după aspectul exterior, care este complet neglijat. De altfel, matematicianul-tip este prin excelență un om distrat. Pentru marele public, distracția matematicianului a devenit un fel de măsurătoare a științei lui. Cu cât un matematician este mai distrat, cu atât acest matematician trebuie să fie mai mare. Legea aceasta este atât de puternică, încât mulți matematicieni se pleacă ei, căutând să fie cât mai distrați !”. Credeți-mă pe cuvânt, mă îndepărtez total de la această legendă.

Mi-amintesc că profesorul Moisil mi-a spus odată: „Îmi este greu să-l definesc pe matematician, dar eu știu cine este și cine nu este matematician”. (în paranteză, Marin Preda spunea cam același lucru despre scriitor.) În legătură cu el însuși, iată o întâmplare: A existat, pe vremuri, la televiziune română, o serie de emisiuni puse sub genericul „Prim Plan”. Seria a fost inaugurată cu profesorul Moisil. La un moment dat, moderatorul l-a întrebat: „Cum ați devenit matematician?” Răspunsul profesorului: „Matematician m-am născut. Dumnezeu vrei să știi cum am ajuns să mă ocup cu matematicile”. Pentru el era simplu: se născuse matematician.

În ceea ce mă privește, mă stimez în calitatea de practicant al matematicienilor, consider drept manifestare definitivă a acestei calități munca mea de profesor și nu mă consider un eșec al meseriei mele. Pentru mine, idealul de profesor s-a întrupat de-a lungul anilor, în Grigore Moisil, Miron Nicolescu, Nicolae Teodorescu, Solomon Marcus, Romulus Cristescu, Nicolae Cristescu, Octav Onicescu, Liviu Solomon, Victor Vâlcovici. În visele mele senine, alături de chipurile părinților stă, aureolat de dragoste și venerație (recunoștință), chipul profesorului meu de liceu, Mișu Marinescu; cel care m-a descoperit într-o școală modestă a celui mai sărac (din acea vreme) cartier al Caracalului, m-a încurajat permanent și m-a ajutat materialicește din propriul buzunar când a fost cazul.

„Intru la clasă cu convingerea, poate naivă, că cine a venit să mă asculte nu se muțumește cu cursul scris și nici cu un suplinitor. Șmi mă consider, în permanență, propriul meu student veritabil”, zicea George Călinescu, într-una din lecțiile sale de deschidere. Și în aceeași lecție: „Așa stând lucrurile, reprobabilă mi se pare atmosfera pe care și în presă unii tineri o fac împotriva frecvenței cursurilor și în favoarea litografierii lecțiilor. Desigur că nu sunt pentru exagerare și pedanterie, dar tinerii trebuie să știe ce este o Universitate și care este deosebirea structurală de școala medie. Aici catedra are o formă personală și accentul cade nu asupra materiei, deoarece se presupune că tinerii își procură singuri cantitățile de cunoștințe de care au nevoie. Profesorul te învață un mod de a descuia biblioteca și a descifra. Nu-l poți găsi nici în carte, pentru că opera scrisă e un proces închis, în timp ce cursul și seminarul sunt exemple de acțiune. Profesorul este un actor, de presupus magistral, care joacă împreună cu școlarii săi, lăsându-se descoperit în rutina și invenția lui, în perfecții și stângăcii. Nu poți învăța arta sa prin lectura memoriilor sau prin corespondență. Prezența pe aceleași scânduri este un noroc de neînlocuit.”

Așa stând lucrurile, veți înțelege, doamnelor și domnilor, de ce prin „domeniul meu de entuziasm” numesc nu „matematica”, precum v-ați aștepta, ci cu mult mai puțin: acea parte a matematicii pe care sunt în stare să-o înfățișez unui auditoriu: mergând de la unul cult dar nu neapărat specializat într-ale matematicii până la specialiști din prima linie (cum s-a întâmplat de multe ori în viața mea de nomad științific).

Între cele două extreme stă piatra de temelie a viitorului: studentul (de la noi sau de-aiurea). Când e vorba despre el, despre student, obișnuim să spunem: „materia pe care o predăm, cursul pe care-l predăm”. Multă vreme am respins verbul „a preda” în acest context. Recent, am început să-l accept, doar cu înțelesul pe care-l are când spunem, de exemplu, „a preda ștafeta”, „a preda flacăra olimpică”. A preda matematică pentru studenți înseamnă, așadar, a transmite flacăra matematicii spiritelor tinere, cu încrederea că-o vor duce mai departe, încă mai puternică și mai strălucitoare.

Iată o listă a mijloacelor ce trebuie folosite:

1. Sursa problemelor veritabile

Există două surse majore: una este matematica însăși, în procesul ei de auto-generare, grație legilor interne ce o guvernează. Exemplul cel mai pur este oferit de conjecturile ce vin din teoria numerelor (ce a lui Goldbach, de exemplu).

Cea de-a doua este realitatea ce ne înconjoară, cu multiplele ei forme de manifestare. „Nu este nevoie să inventez probleme - spunea un cunoscut matematician. Este suficient să privesc în jur”.

2. Ce este esențial (Esențialul într-o problemă de matematică)

„O eră nouă în istoria matematicii s-a deschis când Gauss a demonstrat teorema fundamentală a algebrei. Pentru prima dată, apăsarea cu claritate că sarcina prioritara într-o problemă de matematică este să demonstrezi existența unei soluții. Să descoperi metode grație cărora soluția poate fi explicit obținută este o altă chestiune, distinctă de cea a existenței. De la începutul secolului trecut, această distincție a jucat un rol clarificator care a contribuit mult la progresul tuturor domeniilor matematicii.” (Robert Courant)

În acest spirit, al distincției dintre existență și construcție se plasează lecția de deschidere a cursului de Algebră Axiomatică pe care Dan Barbilian l-a ținut în 1946 – 1947. Lecția intitulată „Evariste Galois și ideea de grup”, debutează astfel:

„Rezolvarea ecuațiilor algebrice constituie problema tradițională a algebrei. Matematicienii mai vechi înțelegeau însă sub acest nume lucruri foarte deosebite. Astfel, problema structurii soluției și problema construcției acesteia apar, un timp, indiscernabil și naiv confundate.”

Să-l ascultăm acum pe Henri Lebesgue: „Modalitățile de a proceda în care se neglijează demonstrarea existenței au fost criticate sub o formă foarte imaginativă de M.O. Peron. Să căutăm, odată cu el, cel mai mare număr întreg. Acesta nu poate fi 2, căci pătratul lui 2 este mai mare ca 2; nici 3, căci pătratul lui 3 este mai mare ca 3 etc. Deci, cel mai mare număr întreg este 1”.

3. Nevoia demonstrațiilor naturale

Întreaga istorie a matematicii consemnează o mulțime de fapte naturale legate, la intervale neregulate, prin scipirile de geniu ale unui număr relativ mic de matematicieni. Acestea din urmă nu pot fi explicate. Ele trebuie luate ca atare. Dar pot fi înțelese, rămânând veșnic în lipsa răspunsului la întrebarea „cum de i-a dat prin gând”.

Faptele naturale trebuie să beneficieze de demonstrații naturale. O demonstrație naturală este simplă. Dar simplitatea nu se opune nici rigorii, nici eficacității. Matematica nu-și dezvăluie cu ușurință tainele ei fundamentale. Ea trebuie făcută cât mai simplu, dar nu mai mult de-atât.

4. Nevoia de metodă

Caracterul deductiv al matematicii impune, de regula, o predare liniară. Teoremele se înlănțuie, se sprijină unele pe altele și asta dă bucuria estetică a contemplării eșafodajului matematicii. Într-un curs pot fi prezentate 50 de teoreme, dar dacă se examinează metodele de demonstrație, se constată, de exemplu, că au fost folosite doar 10 metode. Rezultatele pot fi grupate, așadar, în funcție de metoda (metodele) folosite pentru demonstrație. Aceasta va conduce la o economie semnificativă de memorie.

5. Rolul întrebării

Cei ce învață matematică, în particular, studenții, trebuie încurajați să pună întrebări. „Întrebarea este forma elementară a creativității, cu ea începe orice act de inteligență” zicea Solomon Marcus în carte sa cea mai recentă „Jocul ca libertate”.

6. Rolul îndoielii

Cei ce învață matematică, în particular, studenții, trebuie învățați că nu există rezultate tabu în matematică. Totul poate fi pus la îndoială, sub rezerva demonstrării (care înseamnă mai mult decât a convinge). „Eu nu încerc să te conving, eu îți demonstrez”, spunea adesea profesorul Moisi. Am trăit o întâmplare pe care v-o înfățișez. În sala de cafea a unei universități, un tânăr asistent uitase vreo 20 pagini editate la calculator. Erau exerciții la cursul de Analiză Matematică, prefațate de următorul motto: „J'aime la doute autant que la savoir”, o zicere a autorului „Divinei Comedii”, la al cărui mormânt, aflat la Ravena, fusesem în urmă cu câțiva ani. M-am gândit atunci dacă, nu cumva, intitulându-și una din cărțile sale de eseuri „Îndoieli și Certitudini” profesorul Moisi nu s-a inspirat din spusele marelui florentin.

7. În matematică trebuie să vedem nu doar un înalt domeniu de manifestare a spiritualității umane, ci și un puternic instrument de cunoaștere și transformare a realității

Din punct de vedere al educației matematice asta se traduce prin crearea și studiul modelelor matematice ale fenomenelor lumii reale.

Cei ce au practicat acest mod de a face matematică pot depune mărturie că au fost, nu o dată, uimiți de modul în care anumite rezultate abstracte se potrivesc, ca prin minune, pentru descrierea unor modele ale mecanicii, de exemplu. Într-atât, încât unii dintre ei au devenit adepți ai ideii platoniciene conform căreia conceptele matematice sunt **predestinate** descrierii realului.

8. Caracterul imprevizibil al invenției matematice

„Ore întregi de reflecție în fața foii de hârtie se pot dovedi sterile, pentru ca ideea mult așteptată să țâșnească ulterior, într-o împrejurare fără nici o legătură cu problema care ne frământă. În această privință, este de multe ori menționată celebra descoperire a funcțiilor fuchsiane de către Henri Poincaré, care voia să le găsească o expresie sub forma raportului a două serii, pe baza unei analogii cu funcțiile eliptice, dar căutările se dovedeau infructuoase. Și iată cum a venit soluția, chiar în relatarea lui Poincaré: ”Plecăm din orașul Caen, unde locuiam, pentru a participa la o excursie geologică. Întâmplările călătoriei m-au făcut să uit cu totul de preocupările mele matematice. Tocmai sosisem la Coutances, unde urma să ne suim într-un omnibus. În momentul în care am pus piciorul pe scara omnibusului am avut brusc revelația faptului că transformările pe care le utilizasem pentru a defini funcțiile fuchsiane erau identice cu cele ale geometriei neeuclidiene. Nu puteam verifica în acel moment dacă lucrurile stau într-adevăr așa, însă imediat după întoarcerea la Caen, m-am convins că totul este corect.”

9. Matematica este o știință inefabilă

Matematicianul are ca și poetul „un maț de zeu în el”, cum spunea Nichita Stănescu. Ei își cunosc bine meșteșugul, dar sunt inspirație de un zeu de sus. „Poetii consideră poezia o formă a geometriei spiritului, iar matematicienii trec ușor de la algebră și geometrie la marea poezie. Vă dau două exemple care m-au tulburat. Unul se referă la un fapt curios din bibliografia lui Paul Valéry; după ce publică în 1896 „La soir avec M. Test”, eseistul tace timp de 20 de ani; până la volumul de poeme din 1971, „La jeune Parque”, nu publică nimic; autorul a meditat în acest răstimp la matematici și, în genere, la disciplinele abstracte. Cum am putea interpreta această lungă absență?”

Ca o constrângere la asceză, ca o auto-condamnare la meditație. Monsieur Teste voia să descopere legile spiritului. Autorul lui, după ce l-a creat, se retrage în pustiu. Își alege, mai bine zis, pustiu ce se poate alege la Paris (matematicile) și-l străbate timp de 20 de ani. În termenii lui Pascal, asta înseamnă că fuge din spațiul spiritului

de finețe în spațiul spiritului geometric. O fugă care îmi amintește de rătăcirea lui Moise prin pustiu povestită în Deuteronomul. A străbătut patruzeci de ani un deșert care putea fi străbătut, s-a dovedit recent, în câteva săptămâni. De ce ? Pentru că proorocul nu voia să intre în țara făgăduită cu un popor de robi. Orice intelectual autentic are pustiuul său. Uneori ș-l creează singur (cazul lui Valéry), alteori este silit de alții să-l străbată. În acest spațiu gol (gol de scriitură) se instalează spiritul care vrea să se purifice, abandonându-se meditației. O pregătire pentru o sfințenie a intelectului. Numai astfel poemul poate deveni „o sărbătoare a spiritului”. Rezumând: Valéry a avut nevoie, pentru a reveni la poezie, să facă acest lung exercițiu spiritual (20 de ani) pentru a purifica poemul și a se lepăda de ceea ce un alt poet, un admirator al său, de altfel, născut în zona orientală a latinității, numea „poezia leneșă”. O numea și, evident, o respingea. Este vorba, ați bănuț, de Ion Barbu (alias: Dan Barbilian).

El a publicat în 1930 o carte de poeme, „Joc secund”, nu mai groasă decât o lamă de bărbierit, care a creat o veritabilă școală în poezia românească, după care s-a retras din poezie, dedicându-se matematicii. M-am întrebat întotdeauna și mă întreb și azi, de ce ? Între alte justificări aduse de acest mare poet și, deopotrivă, mare matematician, rețin una dintr-o scrisoare adresată în 1947 unei poete tinere de care, se pare, era îndrăgostit. Nu era prima, nici ultima oară. Căci, așa cum spune el prietenului Tudor Vianu, în afară de poezie și matematică, gîrgiuveanul Ion Barbu mai are o profesiune nobilă și fericitoare: aceea de „amant universal”. Revin la scrisoarea din 1947, unde strecoară ideea că matematicile îl fericesc și-l ajută să ajungă la „cunoașterea mîntuitoare”, iar poezia îl declasează. Ați reținut: pentru a ajunge la „cunoașterea mîntuitoare” trebuie să părăsească poezia și să întoarcă, nu în genunchi, ci mîndru și țeapăn ca un pandur care spînzură scurt, la matematici... Splendid. Deși nu-l cred pe marele Dan Barbilian până la capăt: poezia este, și ea, o cale spre „cunoașterea mîntuitoare”. Să acceptăm această alianță între două științe inefabile, frumoase și misterioase ca un antrenament de îngeri” (Eugen Simion).

Doamnelor și Domnilor,

Spre sfârșitul Banchetului, Platon spune un lucru care, în chip liber, s-ar putea interpreta așa: condiția oricărei dragoste este infidelitatea. Drumul meu în matematică este presărat cu „infidelități”. Iubind, la început, un capitol al matematicii (mecanica mediilor deformabile) iubeam matematica. Matematica nu se lasă însă confiscată de nici unul din capitolele sale și, se pare, nici spiritul meu. Șmi atunci am fost împins, fără să vreau poate, spre alte capitole ale matematicii. Și, precum cel ce iubește trupurile frumoase le este, fără să știe, infidel, în căutarea sufletului frumos, întrupat, tot astfel am căutat întruparea aplicațiilor matematicii mergînd, să zicem, de la teorema de punct fix a creatorului curentului intuiționist în matematică până la utilizarea ei în teoria echilibrului a lui Nash. Toate aceste infidelități trebuie privite ca o adîncire treptată a dragostei și a cunoașterii. Căci cunoașterea înseamnă a spune că „lucrul acesta nu este ceea ce este” și că, dincolo sau mai adînc în el, există o lege care, adesea, este o formulă matematică.

Doamnelor și Domnilor,

Sunt profund onorat pentru faptul că sunt astăzi împreună cu dumneavoastră și vă mulțumesc sincer pentru onoarea pe care mi-o faceți prin acordarea acestui titlu. Sunt bucuros să trăiesc acest moment alături de soția mea. Îi mulțumesc pentru că a descoperit aerul propriu respirației mele morale. ^Între altele, faptul că, pentru

a crea, spiritul are nevoie de entuziasm și că, pentru mine, entuziasmul în sine, cu iluziile lui, a reprezentat o țintă suficientă în viață.

Sunt onorat pentru că Universitatea din Craiova este una de frumoasă ținută academică în peisajul universităților românești. Nu există universități „de provincie”. Provincie și metropolă sunt noțiuni cu totul relative. Pentru cine locuiește în Redea, Caracalul este metropolă, pentru cine locuiește în Caracal, Craiova este metropolă, pentru bucureștean Paris ori Londra reprezintă centre, pentru parizieni și londonezi New York-ul începe să devină pivot al sistemului planetar urban. Totul depinde de centrul pe care îl recunoaștem drept ax al revoluției interurbane. În această accepțiune, există orașe de provincie. Dar nu există universități de provincie. Astfel, Padova și Verona sunt vădit anexe ale Veneției. Dar nu știu vreo universitate la Veneția care să fie deasupra, ca prestație academică, Universității din Padova. Siena și Pisa sunt prelungiri cu nuanțe ale Florenței. Dar nu știu o universitate a Florenței care să rivalizeze cu Scuola Normale Superiore di Pisa.

Iau cuvântul universitate în înțelesul de Universitas, de loc unde se înfățișează universalele. Iar despre menirea unei universități nu găsesc o mai bună definiție decât cea pe care mi-a spus-o, în urmă cu peste 20 ani, marele poet Ion Alexandru, precedându-și spusele cu apelativul „frate”, ce avea pentru el, cum bine știți, rezonanțe profunde: „Dacă nu odată evenimente exterioare pot înrâuri viața popoarelor, ființarea unei universități răspunde unor cerințe dintre cele mai lăuntrice ale unei nații”. I-am dat dreptate și i-am spus, cu timiditate, riscând o metaforă, că, la rândul-mi îmi imaginez o universitate ca pe „o corabie de lumină”. Aste este pentru mine o universitate adevărată, deci asta reprezintă pentru mine și Universitatea din Craiova: o corabie de lumină care răspunde unor cerințe dintre cele mai lăuntrice ale Olteniei și, deci, ale țării.

Doamnelor și Domnilor,

Există numeroase motive personale care mă leagă și mă fac să iubesc orașul dumneavoastră. Unul dintre ele mi-a sugerat o idee pentru a încheia acest discurs.

În 1958 se dăduse, probabil, dezlegare la marea literatură română. Profesorul meu de literatură din liceu, Pătru Crăciun, ne-a deschis lada cu zestre a simbolismului românesc cu marii lui reprezentanți Bacovia și Macedonski, pe care i-am studiat destul de profund. A amintit, cu ilustrări din creația lor, despre Ștefan Petică (Fecioara în alb, Când vioarele tăcură), Dimitrie Anghel (Crizanteme, Balul pomilor, Murmurul fântânilor). S-a oprit însă mai mult asupra lui Minulescu și a Elenei Farago. Despre ea ne-a spus cum, născută la Bârlad, a devenit, după 1907, un factor de emulație a vieții artistice din Craiova, unde a trăit până la sfârșitul vieții (1954). Mintea mea de tânăr de 17 ani se înflăcăra imaginându-și finalul vieții ei: ținută pe „canapeaua” de pe care odinioară îi apăruse lui Felix Aderca „iluminată ca o zeitățe”. Iar o strofă din „Romanta” mă urmărea când, cel mai adesea singur, străbăteam aleile parcului:

„Își ninge fulgii peste mine
Aripa unui mut blestem -
Dar nu știu că sufăr pentru tine
Și nu mă plâng... și nu mă tem...”

Nu sufeream pentru nimeni și pentru nimic la vremea aceea. Vibram însă la aceste versuri datorită unor resorturi sufletești ce mi-au rămas mereu nedeslușite.

Am recitat poezia. Dar altele au fost versurile la care am vibrat și care au candidat pentru încheiere:

1 CEREMONIA DECERNĂRII TITLULUI DHC DOMNULUI PROF. UNIV. DR. GEORGE DINCĂ

„Se zbate tot mai stins în vine
Al clipelor îndemn nătâng
Și-n umbra zilelor puține
Se sting luminile... se sting !”

Și deodată ceremonia va avea loc vinerea. Vinerea, ziua Afroditei, este ziua norocoasă a familiei mele. Ce-ar fi să închei olteneste, făcând un semn cu ochiul care să lase să se înțeleagă cum că există și un sens secund al unora din spusele mele care nu se lasă descifrat la prima lectură. Și am găsit modul de a încheia:

„Ce zi e azi
Vineri ? Sâmbătă ?
Eu am mai auzit odată
De zilele astea,
Nu-mi umblați cu povești”
(Marin Sorescu)

Vă mulțumesc, doamnelor și domnilor !

FIGURE 3. Imagine de la ceremonia decernării titlului de Doctor Honoris Causa Domnului Prof. Univ. Dr. George Dincă